

Список використаних джерел:

1. Пікулик О.Б. Пріоритетні напрями розвитку транспортної системи Західного регіону України в умовах європейської інтеграції. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*, 2008. № 7. С. 284-291.
2. Руденко Л.Г., Козаченко Д.О. Геоінформаційне картографування в Україні. Концептуальні основи і напрями розвитку. Київ: Наукова Думка, 2014. 114 с.
3. Методологічні засади формування ефективної логістики товарних ринків: монографія за ред. Буркинського Б.В., Нікішиної О.В. Одеса: ПРРЕД НАН України, 2020. 158 с.
4. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З. Управління торговельними підприємствами: інструменти, моделі, принципи та механізми. Торгівля та біржова діяльність в Україні: проблеми і стратегії розвитку: колект. моногр. / за заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2018. С. 244-320.

Самойленко Д. І., канд. психол. наук Крупський О. П.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПІДПРИЄМНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Усі види підприємств є вкрай важливими для економічного розвитку країни. Їх функціонування дозволяє державному бюджету наповнюватися коштами, формувати ВВП, створювати робочі місця та забезпечувати населення усіма необхідними товарами. Усі ці функції стали ще більш важливим для підтримки економічної безпеки нашої держави із початком повномасштабного вторгнення.

Перші тижні повномасштабного вторгнення для українських підприємств були вкрай важкими, адже вони буквально проходили етап зупинення діяльності. З часом бізнес почав оговтуватися та підтримувати економіку держави [6]. Більш ніж половина підприємств вже працюють на повну потужність, хтось працює із певними обмеженнями, інша частина підприємств на деякий час призупинила свою діяльність, дехто обмежив географію присутності, а хтось взагалі закрив свій бізнес [4].

Однак були й такі, що вирішили ризикнути та розпочати власну справу у такий нелегкий час. Згідно з даними Держстату, за 2022 рік було зареєстровано 1,4 млн. ФОП. Найбільше було утворено нових підприємств у м. Києві (14%), Харківській (8%), Дніпропетровській (8%) та Львівській (7%) областях [2]. І це підтверджує, що якщо людина має хист до підприємницької діяльності, то вона знайде можливості себе реалізувати в будь-яких умовах існування [8]. Але для

ефективної підприємницької діяльності необхідна сформована економічна культура як окремого підприємця, так і громади в якій відбуваються підприємницька діяльність [5]. Слід зазначити, що деякі підприємства переорієнтували свою діяльність та почали працювати на експорт. Головними іноземними ринками, яким віддають перевагу вітчизняні підприємці, є США, Польща, Німеччина, Велика Британія, Литва й Канада [7].

Вести бізнес під час воєнного стану – це справа не з легких. Основними проблемами, з якими зіштовхнувся майже кожен підприємець, є такі: нестача замовлень, брак співробітників, проблеми з логістикою, нестача сировини та запчастин, пошкоджене або зруйноване виробництво [3]. Через ракетні атаки на критичну інфраструктуру до перелічених проблем ще додалося відключення електроенергії. Відсутність світла суттєво впливає як на продажі, так і на прибуток фірми.

Аби підтримати українські підприємства та бізнес у такий важкий час, урядом було запроваджено ряд ініціатив [1]:

1. На час воєнного стану скасовано проведення перевірок.
2. Підприємцям держава буде виплачувати щомісячну компенсацію у розмірі 6,5 тис. грн за кожен працюючий працівник.
3. Безоплатна релокація підприємств, які знаходяться у зоні активних бойових дій, до західних областей України.
4. Звільнення усіх ФОПів від сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ) як за себе, так і за найманих працівників, що вступили до лав ЗСУ.
5. ФОПи 1-ї та 2-ї групи мають право не сплачувати єдиний податок, а ФОПи 3-ї та юридичні особи мають право перейти на особливе оподаткування та виплачувати ставку єдиного податку – 2%.
6. Розширення доступу підприємців до пільгової програми кредитування за ставкою «5-7-9%».

Отже, хоч війна й завдала нашій економіці дуже серйозних руйнувань і втрат, проте український бізнес у своїй більшості згуртувався із державою, гідно тримаючи удар, та продовжує шукати шляхи розвитку, навіть у такі вкрай важкі часи.

Список використаних джерел:

1. Верховна Рада України. Тил працює – Україна воює: підтримка бізнесу в умовах воєнного стану. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/221573.html> (дата звернення: 01.02.2023)

2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 01.02.2023)
3. Дослідження UA Business Global. Війна та бізнес: як український малий бізнес адаптується до війни. URL: <https://business.diia.gov.ua/cases/iniciativi/ua-business-global-research>. (дата звернення: 01.02.2023)
4. Дослідження стану українського бізнесу під час війни: як себе почувають середні, малі та великі компанії. URL: <https://hub.kyivstar.ua/news/doslidzhennya-stanu-ukrayinskogo-biznesu-pid-chas-vijny-yak-sebe-pochuvayut-seredni-mali-ta-velyki-kompaniyi/> (дата звернення: 01.02.2023)
5. Крупський О.П., Стасюк Ю.М. Економічна культура як фактор інноваційного розвитку економіки країни. *Інноваційна економіка*. 2012. Т. 35. №. 9. С. 56-60. URL: <https://philpa.org/rec/KRU-5>
6. Лобойко С. Тримати оборону: як українські МСБ адаптувалися до війни. URL: <https://mind.ua/openmind/20249028-trimati-oboronu-yak-ukrayinski-msb-adaptuvalisya-do-vijni> (дата звернення: 01.02.2023)
7. Слуцький Б. Війна змінила все: які виклики подолали громадяни та бізнес минулого року і до чого готуватися у 2023 році. URL: <https://www.unian.ua/economics/other/viyna-zminila-vse-yaki-vikliki-podolali-gromadyani-ta-biznes-minulogo-roku-i-do-chogo-gotuvatisya-u-2023-roci-12101166.html>. (дата звернення: 01.02.2023)
8. Canco, I. What Made Me an Entrepreneur? *European Journal of Management Issues*, 2022. № 30(3). P. 153-164. <https://doi.org/10.15421/192214>.

Д-р екон. наук Семенча І. Є., Гордієнко С. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ВПЛИВ НЕСТАБІЛЬНОЇ МАКРОСИТУАЦІЇ ВОЄННОГО ЧАСУ НА УМОВИ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

Початок повномасштабної війни мав значний вплив на ведення бізнесу на всій території України. При таких умовах постає питання дослідження зміни роботи підприємств і їх адаптацію під нові умови макроекономічної ситуації. Аналіз впливу війни на роботу підприємств допоможе зрозуміти глибину втрат для економіки України і в подальшому розробити методи для нівелювання негативних наслідків.

Проблемою впливу нестабільної макроситуації воєнного часу на умови ведення бізнесу займалися багато науковців, серед яких можна виділити: Маслак О.О., Огерчук Ю.В., Маслак Т.О., Олійник Л.В., Кузнєцова А.П., Рихліцький В.І., Присяжна Л. Н., Кузяків О., Ангел Є., Гулік А., Федець І., Брінь П. В., Голтвянська Ю. В., але попри чисельність праць, на нашу думку, не